

**ETELÄ-KARJALAN PELASTUSLAITOKSEN
VALVONTASUUNNITELMA**

Päivitetty ja tarkastettu 12.5.2021

Sisällys

1 JOHDANTO.....	4
1.1 Lakisääteiset perusteet.....	4
1.2 Valvontasuunnitelman päämäärät ja tavoitteet	5
1.3 Valvontasuunnitelmasta tiedottaminen	7
2 MÄÄRITELMÄT	8
3 VALVONTATOIMENPITEIDEN SUUNNITTELU	10
3.1 Määräaikainen valvonta.....	10
3.2 Yritys- ja laitoskohteiden sekä julkisten kohteiden valvonta	10
3.3 Asuinrakennusten ja vapaa-ajan asuinrakennusten valvonta.....	11
3.3.1. Kotona asumisen turvallisuustyö.....	13
3.4 Yhteenveto vuoden 2021 määräaikaisen valvonnan tavoitteista	13
4 MUUT TARKASTUKSET JA KATSELMUKSET	14
4.1 Epäsäännöllisesti suoritettava valvonta.....	14
4.1.1 Ylimääräinen palotarkastus.....	14
4.1.2 Erityinen palotarkastus.....	14
4.1.3 Jälkivalvonta	15
4.1.4 Hallintopakkeihin.....	15
4.2 Pelastussuunnitelmien valvonta	15
4.2.1 Asuinrakennukset sekä yritykset ja laitokset.....	15
4.2.2 Yleisötilaisuudet.....	16
4.3 Poistumisturvallisuusselvitysten valvonta	16
4.4 Kemikaalivalvonta.....	16
4.4.1 Kemikaalivalvonnan sisällöstä ja vastuista.....	16
4.4.2 Pelastuslaitoksen vastuulla oleva kemikaalivalvonta	17
4.5 Pelastustoimen laitteiden ja väestönsuojien valvonta.....	19
5 VALVONTAYHTEISTYÖ MUIDEN VIRANOMAISTEN JA TAHOJEN KANSSA	20
5.1 Viranomaisyhteistyö	21
5.2 Muut yhteistyötahot.....	22

6 VALVONNASSA KÄYTETTÄVÄT RESURSSIT	24
6.1 Koulutus ja osaaminen	24
6.2 Resurssit	24
6.2 Neuvontapalvelu	25
7 VALVONTATEHTÄVIEN MAKSULLISUUS	26
7.1 Maksujen kohdentaminen	26
7.2 Maksuista päättäminen	26
8 TIETOJEN KÄSITTELY JA SEURANTA	27
8.1 Tietojen käsittely	27
8.1.1 <i>Valvontatiedot</i>	27
8.1.2 <i>Luottamukselliset tiedot</i>	27
8.2 Valvonnan seuranta 2020	29
LIITE 1. A1-A6 VALVONTAKOhteiden VALVONTAVÄLIT	31
LIITE 2. ASUIN- JA VAPAA-AJAN ASUINRAKENNUSTEN VALVONTAVÄLIT	35
LIITE 3. YHTEENVETO VALVONTASUUNNITELMAAN TEHDYISTÄ MUUTOKSISTA	36

1 JOHDANTO

Pelastuslaitoksen valvontatoiminnan tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Tähän tavoitteeseen pyritään pelastuslaitoksen valvontatoiminnan osalta todentamalla pelastuslain velvoitteiden noudattamista kohteissa sekä vaikuttamalla turvallisuuskulttuurin kehittymiseen alueella. Tämän lisäksi valvontatoiminnassa kertyvän riskitietoisuuden avulla tuotetaan lisäarvoa pelastuslaitoksen onnettomuusriskienhallinnan palvelukonaisuuteen sekä alueen muuhun turvallisuustyöhön.

Valvontatoiminnan suunnittelu ja toteutus perustuvat alueen riskien ja ominaispiirteiden arviointiin. Valvontavelvoitteen toteuttamisen osalta keskeiseen asemaan nousevat pelastuslaitoksen oma toiminta ja eri tahojen kanssa tehtävän yhteistyö. Kohteiden oman toiminnan merkitystä korostetaan turvallisuuden parantamisessa.

1.1 Lakisääteiset perusteet

Pelastuslain (379/2011) 78 §:n perusteella pelastuslaitoksen on alueellaan valvottava pelastuslain 2 ja 3 luvun säännösten noudattamista. Valvonnan suorittamiseksi pelastuslaitoksen on tehtävä palotarkastuksia ja muita valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä.

Pelastuslaitoksen on laadittava valvontasuunnitelma valvontatehtävän toteuttamisesta. Valvonnan on perustuttava riskien arviointiin, ja sen tulee olla laadukasta, säännöllistä ja tehokasta. Pelastuslain 2 §:n mukaan valvontatoiminta on suunniteltava ja järjestettävä siten, että se on mahdollista myös valmiuslainmukaisissa poikkeusoloissa.

Valvontasuunnitelmassa on määritettävä suoritettavat palotarkastukset ja muut valvontatoimenpiteet sekä kuvattava, miten valvontasuunnitelman toteutumista arvioidaan.

Valvontasuunnitelman tulee perustua alueen pelastustoimen palvelutasopäätökseen. Valvontasuunnitelma on tarkistettava vuosittain ja muutoinkin, jos tarkistamiseen on erityinen syy. Valvontasuunnitelma on toimitettava tiedoksi aluehallintovirastolle.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä valvonnassa käytettävistä riskien arvioimisen perusteista, palotarkastusten ja muiden valvontatoimenpiteiden määrittelystä sekä valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista.

Palotarkastuksia ja muita 78 §:n mukaisen valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä saa suorittaa vain alueen pelastusviranomaiseksi määrätty pelastusviranomainen.

Valvontatoimenpiteet ovat osa pelastuslaitoksen onnettomuuksien ehkäisyyn ja niiden vahinkojen rajoittamiseen kohdistuvasta työstä, kuva 1.

Kuva 1. Toteutuneita riskejä analysoimalla voidaan suunnata onnettomuuksia ennaltaehkäisevää työtä.

1.2 Valvontasuunnitelman päämäärät ja tavoitteet

Pelastuslain (379/2011) tavoitteena on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Tähän tavoitteeseen pyritään pelastuslaitoksen valvontatoiminnan osalta todentamalla pelastuslain velvoitteiden noudattamista kohteissa sekä vaikuttamalla turvallisuuskulttuurin kehittymiseen alueella. Tämän lisäksi valvontatoiminnassa kertyvän riskitietoisuuden avulla tuotetaan lisäarvoa pelastuslaitoksen onnettomuusriskienhallinnan palvelukokonaisuuteen sekä alueen muuhun turvallisuustyöhön.

Valvontasuunnitelma perustuu alueen riskien ja ominaispiirteiden arviointiin. Valvontavelvoitteen toteuttamisen osalta keskeiseen asemaan nousevat pelastuslaitoksen oma toiminta ja eri tahojen kanssa tehtävä yhteistyö. Kohteiden oman toiminnan merkitystä korostetaan turvallisuuden parantamisessa.

Valvonnan riskiperusteisuus näkyy erityisesti siinä, miten valvontaa kohdennetaan, mitä valvontamenetelmää käytetään ja mihin asioihin valvonnassa erityisesti kiinnitetään huomiota. Laki ei tarkemmin määrittele, miten riskienarviointi tulisi suorittaa.

Pohjana pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa on käytetty pelastuslaitosten kumppanuusverkoston työryhmän laatimaa valvontasuunnitelmaohjetta (2012) sekä apuna vuonna 2018 julkaistua pelastuslaitosten kumppanuusverkoston ja Suomen kuntaliiton yhdessä tuottamaa Pelastuslaitosten valvonnan aapinen –julkaisua. Valvontasuunnitelmaohje antaa pelastuslaitoksille yhteiset suuntaviivat ja asettaa tavoitteet valvontatoiminnan toteuttamiselle. Valvonnan aapinen puolestaan ohjaa pelastuslaitoksia yhdenmukaisten valvontaprosessien toteuttamiseen (kuva 2).

Kuva 2. Tavoite: pelastuslaitoksen valvontatoiminta on yhdenmukaista, uskottavaa ja vaikuttavaa (Pelastuslaitosten valvonnan aapinen; Suomen Kuntaliitto, 2018)

Uskottava ja vaikuttava valvonta koostuu valvonnan oikeasta kohdentamisesta ja oikean menetelmän käyttämisestä, oikeasta resursoinnista ja osaamisesta sekä laadukkaasta käytännön toteuttamisesta. Valvontatoiminnan tulee sisältää suunnitelmallista viranomaisyhteistyötä. Valvontatehtävät tulee hoitaa hyvää asiakaspalvelua noudattaen.

Valvontatoiminta jakautuu säännölliseen ja epäsäännölliseen valvontaan. Säännöllinen valvonta on pelastusviranomaisen aloitteesta määrävälein suoritettavaa valvontaa (ns. määräaikainen tai yleinen palotarkastus). Epäsäännöllinen valvonta käynnistyy asiakkaan, toisen viranomaisen tai muun yhteistyötahon yhteydenotosta.

Pelastuslaitosten yhteisen valvontasuunnitelmaohjeen mukaan kaikille valvontakohteille tulee määritellä valvontavälit riskien arviointiin perustuen. Ohjeen mukaan yksittäisten kohteiden valvontavälejä voidaan lyhentää tai pidentää tapauskohtaisesti.

Pelastuslaitoksen valvontasuunnitelmassa esitetään muun muassa onnettomuusriskitilastojen avulla määritellyt valvontaluokkatiedot. Näihin tietoihin voidaan yhdistää turvallisuustason arvioinnin kautta määritetty riskiluku ja sitä kautta määritellä kohteen valvontaväli ja muut mahdolliset valvontatoimenpiteet.

Epäsäännöllisen valvonnan tarpeeseen ja määrään pelastuslaitos ei yksin omilla toimillaan voi vaikuttaa. Resursoinnissa käytetään keskimääräistä arviota menneiden vuosien toteutumasta eli niin sanottua trendikehitystä.

Pelastuslaitosten valvontatehtävän sisältöön kuuluu lisäksi annettujen korjausmääräysten noudattamisen valvonta, eli jälkivalvonta.

1.3 Valvontasuunnitelmasta tiedottaminen

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen valvontasuunnitelma on julkinen. Valvontasuunnitelman sisältö ja perusteet on esitetty pelastuslaitoksen internet-sivuilla, joiden kautta alueen asukkaat ja valvottavien kohteiden edustajat pääsevät tutustumaan sen sisältöön.

2 MÄÄRITELMÄT

Valvontatoiminnan keskeiset määritelmät on kuvattu taulukossa 1.

Taulukko 1. Valvonnan keskeiset määritelmät

Nimike	Määritelmä
Asiakirjavalvonta	Pelastusviranomaisen suorittama valvontatoimenpide, joka voi perustua esimerkiksi kolmannen osapuolen suorittamaan tarkastukseen tai pelastuslain 42 § mukaiseen ilmoitukseen. Asiakirjavalvontaa voidaan kohdentaa myös erikseen valitulle rakennukselle tai rakennusryhmille.
Epäsäännöllinen valvonta	Määräajoin toistettavien valvontakäyntien lisäksi pelastuslaitos suorittaa valvontaa, joka käynnistyy asiakkaan, toisen viranomaisen tai muun yhteistyötahon yhteydenotosta. Epäsäännöllistä valvontaa ovat mm. erityiset palotarkastukset, pyynnöstä tehtävät tarkastukset, asiakirjojen käsittely ja päätösvalmistelu.
Eriyinen palotarkastus	Valvontakäynti, joka tehdään tarkastuskohteeseen ennen käyttötarkoituksen mukaisen tai käyttötarkoitukseltaan olennaisesti muuttuneen toiminnan aloittamista. Yleensä erityinen palotarkastus tehdään samaan aikaan tai juuri ennen rakennusvalvontaviranomaisen rakennuksen käyttöönottotarkastusta. Tarkastus, joka liittyy rakennus- tai toimenpidelupaa edellyttävään valvontakäyntiin, luokitellaan erityiseksi palotarkastukseksi.
Jälkivalvonta	Jälkivalvonnalla tarkoitetaan annettujen korjausmääräyksen toteutumisen valvontaa. Jälkivalvontaa voidaan suorittaa tilanteen mukaan esim. jälkitarkastusten ja asiakirjavalvonnan avulla.
Paloturvallisuuden itsearviointi	Asiakkaan itsenäisesti/pelastuslaitoksen antamien ohjeiden perusteella suorittama paloturvallisuuden itsearviointi. Tavoitteena on tukea kohteen omaa toimintaa turvallisuuden parantamisessa. Itsearviointia voidaan käyttää asuinalueiden paloturvallisuuden valvonnassa, myös yrityksillä ja laitoksilla on niiden turvallisuusjärjestelmään perustuvaa itsearviointitoimintaa.
Pyydetty palotarkastus	Asiakkaan pyytämä palotarkastus. Pyydetty palotarkastukset ovat yleensä maksullisia.
Rakennuksen käyttöönoton ennakkokatselmus	Pyydetty palotarkastus/konsultointikäynti, jonka jälkeen joudutaan vielä tekemään erikseen erityinen palotarkastus.
Riskien arviointi	Valvontatyön suunnittelu ja toteuttaminen pohjautuvat riskien arviointiin. Riskien arviointi luo pohjan valvonnan kohdistamiseen, sekä valvontavälin ja valvontakeinojen määrittelyyn.
Valvontakeino	Pelastusviranomaisen valitsee tarkoituksenmukaisimman keinon valvontatehtävän suorittamiselle. Valvontakeinoja ovat esimerkiksi asiakirjavalvonta ja fyysinen valvonta.
Valvontakohte	Palotarkastusohjelmistoissa palotarkastus kohdennetaan yleensä rakennukseen. Kohteet ryhmitellään toiminnallisiksi kokonaisuuksiksi, esim. kauppakeskus on yksi kohde eikä useita kohteita. Kaikkia palotarkastuskohteita kutsutaan valvontakohteiksi.

Valvontaväli	Valvontaväli on ajanjakso, joka on määritelty kohteen säännöllisen valvonnan väliksi. Valvontavälin määrittämisen kriteerit pohjautuvat pelastuslaitoksen riskianalyyysiin, valvontasuunnitelmaan ja palotarkastajan tekemään kohdekohtaiseen riskienarviointiin.
Väestönsuojan tarkastus	Vastuu väestönsuojien varusteiden ja laitteiden toimintakunnosta, huollosta ja tarkastamisesta on kiinteistön omistajalla ja haltijalla. Väestönsuojan laitteiden toimintakunnon varmistamiseksi ne tulee tarkastaa ja huoltaa vähintään 10 vuoden välein. Laitteiden toiminnan tarkastuksesta tulee laatia tarkastuspöytäkirja, johon tehdään merkinnät suoritetuista tarkastuksista laitekohtaisesti. Tarkastuspöytäkirja on pyydettyäessä esitettävä pelastusviranomaiselle. Pelastusviranomaisen valvoo väestönsuojia yleisen palotarkastuksen tai erityisen palotarkastuksen yhteydessä. Mikäli tehdään kohdennettu ylimääräinen tarkastus vain väestönsuojaan, voidaan se kirjata ylimääräiseksi palotarkastukseksi.
Yleinen palotarkastus	Valvontasuunnitelman mukainen määrättyin väliajoin tehtävä pelastusviranomaisen valvontatehtävä. Käytetään myös nimikettä määräaikainen valvonta.
Yleisötilaisuuden palotarkastus	Pelastusviranomaisen yleisötilaisuuden muodostaman riskien perusteella päättämä valvontakäynti.
Yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma	Pelastuslaki (379/2011 16 §) edellyttää, että tilaisuuden järjestäjän on laadittava pelastussuunnitelma yleisötilaisuuksiin ja muihin tapahtumiin, joihin osallistuvien ihmisten suuren määrän tai muun erityisen syyn vuoksi sisältyy merkittävä henkilö- tai paloturvallisuusriski. Asetus pelastustoimesta (407/2011 3 §) tarkentaa, milloin yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma on laadittava.

2 VALVONTATOIMENPITEIDEN SUUNNITTELU

Valvontatoiminnan vaikuttavuutta pyritään parantamaan kohdentamalla valvontatoimintaa edelleen aiempaan riskiperusteisemmin sekä kehittämällä toimintamalleja yhteistyössä muiden viranomaisten ja valvontakohteiden kanssa. Valvonnan suunnittelun rooli korostuu.

Tässä valvontasuunnitelmassa on määrääkaisen valvonnan suunnitteluperusteena käytetty pelastuslaitosten verkoston laatimaa valvontasuunnitelmaohjetta ja sen antamia suosituksia.

3.1 Määrääkainen valvonta

Pelastuslaitoksen määrääkaisesti suorittamaa pelastuslain mukaista valvontaa ovat määrääkaiset palotarkastukset (yleinen palotarkastus) ja kohteilta edellytettävät paloturvallisuuden itsearvioinnit (aiemmin omavalvonta). Palotarkastusten ja itsearvioinnin tarkoituksena on osaltaan ohjata, neuvoa ja valvoa rakennusten ja muiden valvontakohteiden omistajia ja haltijoita, toiminnanharjoittajia, niiden vastuuhenkilöitä sekä niissä työskenteleviä ja asuvia henkilöitä pelastuslaissa säädettyjen velvollisuuksien täyttämiseksi.

Valvontakohteiden (rakennusten) kokonaismäärä on esitetty taulukossa 2.

Taulukko 2. Valvontakohteiden kokonaismäärät Etelä-Karjalassa (tilanne 31.3.2021).

A1 Ympäri vuorokautisessa käytössä olevat kohteet	285
A2 Opetusrakennukset ja päiväkodit	127
A3 Kokoontumis- ja liiketilat	601
A4 Teollisuus- ja varastorakennukset	565
A5 Maatalousrakennukset	306
A6 Muut rakennukset	335
Asuinrakennukset	37 688
Vapaa-ajan asuinrakennukset	17 375
Yhteensä	57 282

3.2 Yritys- ja laitospöhteiden sekä julkisten kohteiden valvonta

Valvottavia kohteita on keskimäärin noin 600 kappaletta vuodessa. Valvontakohdemäärä muuttuu jonkin verran vuoden aikana. Määrän muuttuminen johtuu kiinteistön käyttötarkoituksen muuttumisen, yrityksen lopettamisen tai rakennuksen purkamisen sekä asiakkuuksien hallinnan johdosta.

Valvontakohteiden vuosittainen keskimääräinen valvontamäärä on pienessä laskussa. Kohdemäärän vähennystä aiheuttaa lähinnä käyttämättömiksi jääneet tai puretut rakennukset sekä se, että saman tontin yksittäisiä kohteita on niputettu yhdeksi suuremmaksi kokonaisuudeksi helpottamaan valvonnan suunnittelua ja parantamaan kohteille annettua palvelua.

Edellisen palvelutasokauden aikana keskitetyllä valvonnan suunnitellulla on saatu vuosittaista vaihteluväliä valvonnan määrässä tasoitettua, jotta valvonnan

resurssitarve pysyisi mahdollisimman tasaisena määräaikaisen valvonnan osalta.

Yritys- ja laitoskohteiden sekä julkisten kohteiden valvonnassa varaudutaan kehitteillä olevan valtakunnallisen arviointimenetelmän käyttöönottoon valtakunnallisesti yhdenmukaisella tavalla.

Yritys- ja laitoskohteiden (A1-A6) suunnitellut valvontamäärät seuraavalle 10 vuodelle on esitetty taulukossa 3.

Taulukko 3. Valvontasuunnitelma 10v kohderyhmittäin (tilanne 17.4.2020).

KOHDERYHMÄ	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Teoll. ja varastorakennukset	118	169	115	134	93	140	164	137	138	110
Kohde ymp.vuorokaut. käytössä	115	105	88	125	103	82	115	116	80	123
Kokoontumis- ja liiketilat	148	156	142	184	130	109	151	202	142	112
Maatalousrakennukset	65	55	59	76	43	62	59	62	80	48
Muut kohteet	87	94	75	78	71	58	93	76	68	75
Opetusrak. ja päiväkodit	68	92	63	79	85	65	78	88	63	76
YHTEENSÄ	601	671	542	676	525	516	660	681	571	544

Määräväleissä on tapahtunut vain vähäisiä tarkennuksia palvelutasopäätöskauden aikana. Valvontaväli vaihtelee kohteen riskien ja käyttötavan mukaan 12 kk ja 120 kk välillä.

Kohde, joka voi käyttötarkoituksen perusteella kuulua useampaan eri ryhmään, tarkastetaan lyhyemmän valvontavälin perusteella. Luokittelun mukaisia valvontavälejä yksittäisen kohteen osalta voi muuttaa vain, jos se on riskiperusteisesti perusteltua.

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen alueella sijaitsevien valvontakohteiden jaottelu ja valvontavälit on kuvattu liitteessä 1.

3.3 Asuinrakennusten ja vapaa-ajan asuinrakennusten valvonta

Paloturvallisuuden itsearviointiin tavoitteena on parantaa asukkaiden turvallisuustietoa ja –asenteita sekä opettaa havainnoimaan kodin tai kesämökin paloturvallisuuspuutteet ja korjaamaan ne välittömästi. Nykyisin pelastuslaitoksen suorittaman valvonnan on perustuttava riskien arviointiin. Kaikissa asuinkiinteistöissä ei ole välttämättä tarvetta suorittaa palotarkastusta, vaan asukkaiden omatoimista varautumista onnettomuuksiin on tarkoituksenmukaisempaa lisätä muilla keinoilla.

Paloturvallisuuden itsearviointiin perustuva valvonta on vakiintunut asuinrakennusten ja vapaa-ajan asuinrakennusten ensisijaiseksi valvontamenetelmäksi. Aluksi itsearviointia testattiin pientalojen, eli asuinrakennusten ja vapaa-ajan asuinrakennusten valvonnassa, ja myöhemmin sen käyttöä on laajennettu

koskemaan myös kerros- ja rivitalot, eli niin sanotut taloyhtiökohteet. Valvontavälinä asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennuksissa on käytetty 120 kk määräväliä.

Itsearviointien kokonaisvolyymi vaihtelee vuosittain jonkin verran maantieteellisten alueiden koon mukaan, mutta keskimäärin itsearviointien piirissä on vuosittain noin 5 000 kohdetta ja näistä edellisten vuosien perusteella 80 - 89 % palauttaa itsearviointilomakkeen. Palotarkastuksia suoritetaan pääasiassa rakennuksiin, joista ei palauteta itsearviointilomakkeita. Lisäksi pistokoeluateisesti tarkastetaan myös asuinrakennuksia, joista lomake palautetaan.

Paloturvallisuuden itsearviointia on toistaiseksi toteutettu lähettämällä itsearviointimateriaalit postilla, ja asukkaita on kehoitettu palauttamaan jälkitallentava itsearviointilomake vastauskuoressa pelastuslaitokselle, mikä skannataan pelastuslaitoksella sähköiseen muotoon ja tallennetaan valvontarekisteriin. Uutena mahdollisuutena tarjotaan vuonna 2021 myös sähköistä palautusvaihtoehtoa.

Palautetun itsearviointilomakkeen perusteella pelastusviranomaisen arvio mahdollisten jatkotoimenpiteiden tarpeen ja kiireellisyyden, sekä on tarvittaessa vastaajaan yhteydessä. Jälkitoimenpiteitä voi olla esimerkiksi palotarkastus, asiakirjavalvonta sekä ohjaus ja neuvonta puhelimitse tai sähköpostilla.

Asuinrakennusten ja niihin rinnastettavien kohteiden valvonta suunnitellaan jatkossa muun muassa nykyistä palotarkastusaluejakoa, väestötietojärjestelmän tietoja, asuinalueiden paloriskeihin liittyvää kartta-aineistoa, kiinteistöjen itsearviointia sekä viranomaisten ja muiden tahojen kanssa tehtävän yhteistyön kautta saatavia tietoja hyödyntäen. Uudet valvontamenetelmät ja asuinalueiden paloriskeihin perustuvat aineistot voivat vaikuttaa yksittäisten kohteiden valvontaväleihin ja käytettäviin valvontamenetelmiin jatkossa.

Valvontatoiminnan vaikuttavuutta pyritään parantamaan kohdentamalla valvontatoimintaa edelleen aiempaan riskiperusteisemmin ja optimoiduilla valvontamenetelmillä parhaan vaikutuksen aikaansaamiseksi. Asumisen riskit ovat pelastusviranomaisen näkemyksen mukaan kasvaneet, koska kotona asutaan entistä iäkkäämmäksi. Lisäksi entistä useampi saa kotiin vietäviä palveluita laitoshoidon sijasta.

Riskikehityksen muutos asuinrakennuksissa aiheuttaa sen, että pelkästään nykyisellä 120 kk määrävälillä toteutettavalla paloturvallisuuden itsearviointilla asuinrakennusten valvontatehtävää ei pystytä hoitamaan pelastuslain mukaisesti laadukkaasti, säännöllisesti ja tehokkaasti.

Jatkossa valvontaväliä tiennetään riskitiedon perusteella erityisryhmien asuinrakennuksissa, joissa asukasvalinnan peruste on ikä tai muu ominaisuus ja asumisen riskit arvioidaan olevan tavanomaista asumista suurempi. Ryhmään voidaan luokitella myös pientaloja, joissa arvioidaan riskiperusteisesti olevan tarvetta tiheämmälle valvontavälille.

Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten valvontavälit kuvataan liitteessä 2.

3.3.1. Kotona asumisen turvallisuustyö

Väestön ikääntyminen ja hoivapalvelutuotannon kohdistuminen koteihin perinteisen laitoshoidon sijaan muuttaa asumisen paloturvallisuusriskejä. Kotona asumisen turvallisuuteen tulee kiinnittää erityisen paljon huomiota nyt ja tulevaisuudessa. Ikäihmisten asuinympäristön paloturvallisuuden parantaminen edellyttää ennalta ehkäiseviä toimenpiteitä.

Keskeisenä tavoitteena KAT (kotona asumisen turvallisuus) -työskentelyssä on yhdessä maakunnan alueen toimijoiden kanssa kehittää kotona asumisen turvallisuutta ikäihmisten koteihin. Tavoitteen saavuttamiseksi pelastuslaitos voi suorittaa muun muassa valvontakäyntejä asuntoihin yhdessä palvelutuottajan henkilöstön (mm. kotihoito) kanssa. Valvontakäynnit kohdennetaan onnettomuus- ja tulipaloriskien ennaltaehkäisyyn, ja niiden yhteydessä annetaan opastusta ja ohjausta turvalliseen asumiseen.

Pelastusviranomaisen ja kotihoidon yhteiskäynnit asiakkaiden koteihin vaativat ajallista panostusta, mutta niistä saadut kokemukset ovat osoittaneet panostuksen kannattavaksi.

3.4 Yhteenveto vuoden 2021 määräaikaisen valvonnan tavoitteista

Määräaikaisesti valvottavien kohteiden tavoitemäärät vuonna 2021:

- Määrävälein valvottavien A1-A6 -kohdetyyppien osalta valvotaan 640 valvontakohtetta.
- Asuinrakennusten ja vapaa-ajanrakennusten paloturvallisuuden itsearviointiin valittuja kohteita 7103 kpl
- Asuin- ja vapaa-ajan rakennuksiin suoritetaan lisäksi 794 määräaikaista palotarkastusta. Tarkastukset kohdistuvat pääasiassa edellisen vuoden paloturvallisuuden itsearviointialueen rakennuksiin, joista ei palautettu itsearviointilomakkeita. Lisäksi pistokoeluonteisesti tarkastetaan myös kohteita, joista lomake on palautettu. Määrään on lisätty edellisen vuoden 2020 koronatilanteen vuoksi tarkastamatta jääneet kohteet.

Tarkennukset vuoden 2020-2021 valvontaan COVID-19 tilanteen vuoksi

Koronaviruksen (COVID-19) leviämien on aiheuttanut globaalin pandemiatilanteen, ja viruksen leviäminen epidemiaksi myös Suomessa ja Etelä-Karjalassa on todennäköistä. Pelastuslaitoksen on varauduttava epidemian aiheuttamiin seurauksiin. Pelastuslaitoksen on aktiivisesti pyrittävä estämään tilanne, jossa suuri osa pelastuslaitoksen henkilöstöstä on yhdenaikaisesti sairastumisen vuoksi poissa työtehtävistä. Pelastuslaitoksen osalta on myös varauduttava siihenkin tilanteeseen, että näin kävisi. Toimintavalmius on varmistettava kaikissa yhteiskunnan tilanteissa, poikkeusolot mukaan lukien.

Edellä mainittujen syiden vuoksi määräaikaiset palotarkastukset ja muut kiireettömät neuvontakäynnit voidaan joutua tilapäisesti keskeyttämään tai siirtämään myöhempään ajankohtaan. Koronaviruksen aikana suoritettavat valvontatehtävät pyritään hoitamaan fyysisillä valvontakäynneillä tai asiakirja- ja etävalvonnalla huomioiden koronaviruksen leviämisen estäminen ja riskiryhmään kuuluvat ihmiset. Tilannetta seurataan ja tarkennetaan tarvittavalla ohjeistuksella.

4 MUUT TARKASTUKSET JA KATSELMUKSET

4.1 Epäsäännöllisesti suoritettava valvonta

Säännöllisten, eli määräaikaisten palotarkastusten lisäksi pelastuslaitos suorittaa tarvittaessa myös muita valvontakäyntejä ja katselmuksia, sekä asiakirja-valvontaa, mistä käytetään nimitystä epäsäännöllinen tai ennakoimaton valvonta. Epäsäännöllisen valvonnan määrään pelastuslaitos ei yksin omilla toimillaan voi vaikuttaa.

4.1.1 Ylimääräinen palotarkastus

Ylimääräisellä palotarkastuksella tarkoitetaan valvontakäyntiä, joka suoritetaan, kun on jostakin erityisestä syystä syytä epäillä ihmisille, omaisuudelle tai ympäristölle aiheutuvan tulipalon tai muun onnettomuuden vaaran lisääntyneen. Perusteena voi olla esimerkiksi:

- Nuohoojan tai tarkastuslaitoksen ilmoitus palo- ja henkilöturvallisuuteen tai pelastustoimen laitteisiin liittyvistä puutteista
- Rakennuksen tai muun kohteen henkilömäärän tai käyttötavan tilapäinen muuttuminen, joka vaikuttaa oleellisesti käyttäjien turvallisuuteen
- Merkittävää palovaaraa aiheuttava rakennus- tai muu työmaa
- Tapahtunut tulipalo tai muu onnettomuus
- Ajankohtaan tai olosuhteisiin liittyvä riskitason nousu tarkastuskohteissa (esim. kausitarkastukset ravintoloissa ja suurmyymälöissä)
- Yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa suoritettava teemavalvonta
- Kohteesta tai toiselta viranomaiselta tullut valvontapyyntö
- Pelastusviranomaisen harkitsema muu perusteltu syy.

4.1.2 Erityinen palotarkastus

Erityisellä palotarkastuksella tarkoitetaan pelastusviranomaisen asiantuntijalausuntoa rakennusvalvonnalle käyttöönotettavan rakennuksen paloturvallisuudesta sekä pelastustoiminnan edellytyksistä. Asiantuntijalausannon pohjaksi pelastusviranomaisen suorittaa tavanomaisesti käynnin tarkastuskohteeseen ennen käyttötarkoituksen mukaisen tai käyttötarkoitukseltaan olennaisesti muuttuneen toiminnan aloittamista. Asiantuntijalausunto on osana rakennusvalvontaviranomaisen viranomaistarkastusta, jonka rakennusvalvonta ottaa tarvittavilta osin huomioon.

Erityinen palotarkastus suoritetaan seuraavissa kohteissa:

- yli kolmekerroksisissa rakennuksissa (pelastustie)
- kohteet, joissa on väestönsuoja
- kohteet, joissa on hätäkeskukseen kytketty automaattinen sammutuslaitteisto tai automaattinen paloilmoitin
- ympärivuorokautisessa käytössä olevat kohteet (liitetaulukko A1)
- opetusrakennukset ja päiväkodit (liitetaulukko A2)
- teollisuus- ja varastorakennuksissa, >1000 m²
- kokoontumis- tai liiketila, >1200 m²

- kiinteistön sijainti, suuri koko tai poikkeukselliset olosuhteet vaarantavat erityisesti henkilö- ja paloturvallisuuden
- rakennusluvassa edellytetty erityistä palotarkastusta tai rakennusvalvontaviranomainen sitä muuten edellyttää.

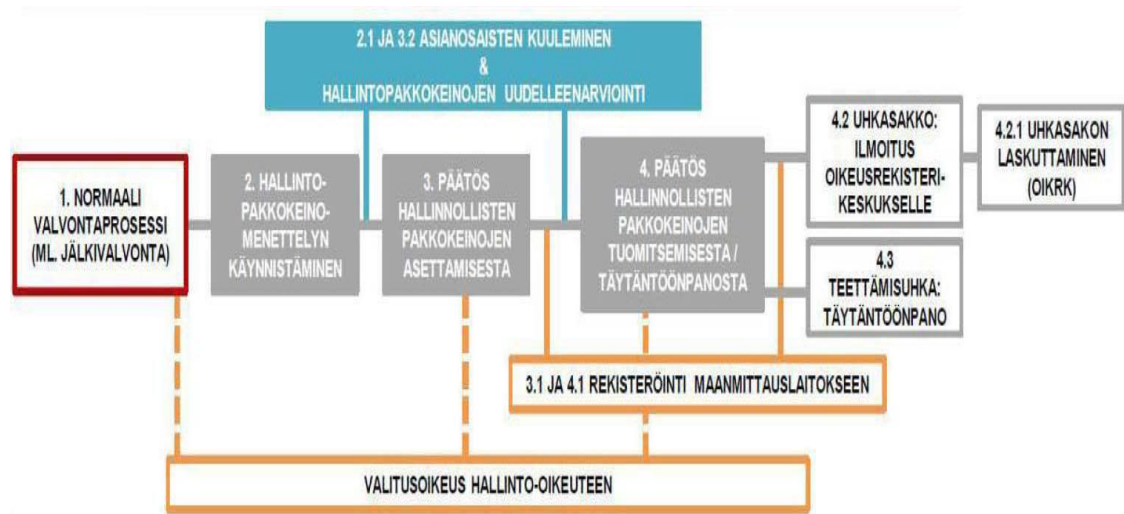
4.1.3 Jälkivalvonta

Jälkivalvonnalla tarkoitetaan valvontakäyntiä, jonka pelastusviranomainen tekee valvoakseen aiemmin annettuja korjausmääräyksiä. Jälkipalotarkastus tehdään korjausmääräysten määräaikojen umpeuduttua, ennen seuraavaa yleistä palotarkastusta. Jälkivalvontaa voidaan suorittaa myös asiakirjavalvonnalla. Jälkivalvonnan keinoja ovat lisäksi hallintopakkekeinojen käyttäminen.

Jälkivalvonnan toteuttamisen arvioidaan parantavan valvonnan vaikuttavuutta ja on yksi osoitus valvonnan laadukkuudesta.

4.1.4 Hallintopakkekeino

Hallinnollisia pakkekeinoja käytetään silloin, kun asianosainen ei ryhdy tarvittaviin toimenpiteisiin määräysten noudattamiseksi, eivätkä muut valvontatoimenpiteet asianosaisen velvoittamiseksi noudattamaan määräyksiä ole riittäviä tai tarkoituksenmukaisia (kuva 3).

Kuva 3. Prosessikuvaus hallinnollisten pakkekeinojen käyttämisestä.

4.2 Pelastussuunnitelmien valvonta

4.2.1 Asuinrakennukset sekä yritykset ja laitokset

Asuinrakennusten sekä yritysten ja laitosten pelastussuunnitelmia valvotaan kohteisiin suoritettavien palotarkastuksien yhteydessä. Pelastussuunnitelman sisältöä valvotaan erityisesti, jos valvonnan yhteydessä havaitaan tarpeita suunnittelun ohjauksesta tai puutteita suunnitelmassa ja sen riskien arvioinnissa, turvallisuusjärjestelyjen kuvauksessa, henkilöstön koulutuksessa tai muussa keskeisessä asiassa. Tämän lisäksi tarkastetaan ne pelastussuunnitelmat, jotka

toimitetaan pelastuslaitokselle. Pelastuslaitos antaa neuvontaa pelastussuunnitelmien laadinnasta (pelastusasetus 407/2011 2 §).

4.2.2 Yleisötilaisuudet

Pelastuslain 16 §:ssä tarkoitettu yleisötilaisuuden pelastussuunnitelma tarkastetaan ennen tapahtuman alkua. Jos samaa yleisötilaisuutta tai tapahtumaa varten tulee muun lain kuin pelastuslain taikka toimivaltaisen viranomaisen antaman määräyksen nojalla laatia turvallisuus-, valmius- tai muu vastaava suunnitelma, erillistä yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmaa ei tarvitse laatia, vaan pelastuslain 16 §:n 2 momentissa säädetyt suunnitelman sisältöä koskevat seikat voidaan koota mainittuun muuhun suunnitelmaan. Tästä on mainittava suunnitelmassa.

Pelastuslaitos antaa neuvontaa yleisötilaisuuden pelastussuunnitelman laadinnasta (pelastusasetus 407/2011 3§). Pelastuslaitos suorittaa myös yleisötilaisuuksien aikaista palo- ja poistumisturvallisuuden valvontaa kohteissa riskiperusteisesti.

4.3 Poistumisturvallisuusselvitysten valvonta

Pelastusviranomaisen arvioi pelastuslain 19 §:n mukaiset toiminnanharjoittajien toimittamat poistumisturvallisuusselvitykset ja tarvittaessa antaa pelastuslain 20 § perusteella korjausmääräyksen poistumisturvallisuusselvityksen täydentämiseksi tai määrää suoritettavaksi poistumiskokeen. Tarvittaessa pelastusviranomaisen voi määrätä pelastuslain 82 §:n mukaisia erityisiä turvallisuusvaatimuksia.

4.4 Kemikaalivalvonta

4.4.1 Kemikaalivalvonnan sisällöstä ja vastuista

Euroopan unionin vaarallisten aineiden teollista käsittelyä ja varastointia säädellessään Euroopan komission antamalla direktiivillä. Niin kutsutun Seveso-direktiivin tavoitteena on ehkäistä vaarallisista aineista aiheutuvia suuronnettomuuksia ja rajoittaa niiden ihmisiin ja ympäristöön kohdistuvia seurauksia.

Suomessa Seveso III -direktiivi on saatettu kansallisesti voimaan kemikaaliturvallisuuslailla (L 390/2005) ja sen alaisilla asetuksilla. Suomen lainsäädännön mukaan vaarallisten kemikaalien teollinen käsittely ja varastointi voi olla kemikaalimääriin ja luokitukseen perustuen laajamittaista tai vähäistä. Laajamittainen teollinen käsittely ja varastointi on aina luvanvaraista. Vähäinen teollinen käsittely ja varastointi on ilmoituksenvaraista, jos se ylittää valtioneuvoston asetuksessa (685/2015) annetut rajat. (L 390/2005)

Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) valvoo Suomessa vaarallisten kemikaalien laajamittaista teollista käsittelyä ja varastointia. Vähäistä käsittelyä ja varastointia valvoo pelastusviranomaisen.

4.4.2 Pelastuslaitoksen vastuulla oleva kemikaalivalvonta

Pelastusviranomaiselle on määritelty kemikaalivalvonnan säädöksissä tehtäviä. Keskeisimpiä säädöksiä ovat laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta 390/2005, valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685/2015 ja valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien teollisen käsittelyn ja varastoinnin turvallisuusvaatimuksista 856 /2012.

Alle ilmoitusrajan jäävien ja ilmoitusrajan ylittävien vähäisten kohteiden sekä vaarallisten kemikaalien säilyttämisen valvontaa suoritetaan määräaikaisen palotarkastuksen yhteydessä. Erityistä huomiota näissä kohteissa kiinnitetään määräaikaisten palotarkastusten yhteydessä I-luokan tärkeällä pohjavesialueella sijaitsevien käytössä oleviin tai käytöstä poistettuihin maanalaisiin öljysäiliöihin.

Kemikaaliturvallisuuslain valvontaa on kuvattu taulukossa 4.

Taulukko 4. Pelastusviranomaisen kemikaalivalvontatehtävät.

Valvontakohte	Valvonnan peruste	Valvontaväli	Valvontatoimenpiteet
Öljylämmityslaitteiston asennus	Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685 /2015.	Tarkastus 3 kk käyttöönotosta	Suoritetaan erillisenä tarkastuksena toiminnanharjoittajan/haltijan ilmoituksen jälkeen
Maanalaiset öljysäiliöt	KTM päätös maanalaisen öljy- säiliöiden määräaikaistarkastuksista (344/1985)	10 v. säiliön esi-asennuksesta ja sen jälkeen säiliön luokan mukaan	yleiset palotarkastukset / tarkastusliikkeen raportit
Nestekaasun vähäinen tekninen käyttö/ varastointi 200 kg - 5 t	Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 685 /2015.	Ennen käyttöönottoa ja valvontasuunnitelman mukaan	Yleisten palotarkastusten yhteydessä
Vaarallisten kemikaalien vähäinen käyttö/varastointi ilmoitus (myös tilapäinen)	Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005)	Ennen käyttöönottoa ja valvontasuunnitelman mukaan	Yleisten palotarkastusten yhteydessä

Palavan nesteen varastointi jakeluasemalla	Valtioneuvoston asetus vaarallisten kemikaalien käsittelyn ja varastoinnin valvonnasta 855/ 2012; KTM päätös vaarallisten kemikaalien käsittelystä ja varastoinnista jakeluasemalla (415/1998)	Ennen käyttöönottoa	Yleisten palotarkastusten yhteydessä
Vaarallisten kemikaalien laajamittainen käsittely ja varastointi: turvallisuus selvityslaitos (ulkoinen pelastussuunnitelma + harjoitukset)	Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005)	Harjoitus 3 v välein, palotarkastus valvontasuunnitelman mukaisesti	Tukes + yleiset palotarkastukset
Vaarallisten kemikaalien laajamittainen käsittely ja varastointi: toimintaperiaateasiakirjalaitos	Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005)	Palotarkastus valvontasuunnitelman mukaisesti	Tukes + yleiset palotarkastukset
Vaarallisten kemikaalien laajamittainen käsittely ja varastointi: lupalaitos	Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005)	Palotarkastus valvontasuunnitelman mukaisesti	Tukes + yleiset palotarkastukset
Ammattimaiset ilotulitusnäytökset	Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005)	Lausunto poliisin lupaan	Poliisi ja pelastusviranomaiset
Erikoistehosteiden käyttö yleisötilaisuudessa	Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005)	Ennen tapahtumaa	Asiakirjavalvonta ennen tapahtumaa, tarvittaessa pelastusviranomaisen tarkastus tapahtumapaikalla
Ilotulitteiden myynti ja varastointi kaupan yhteydessä	Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005)	Myyntiaikana ja päätökset ilmoitusten perusteella	Myyntiaikana ja päätökset ilmoitusten perusteella ennen varastointia
Aseliikkeet	Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005)	Tarkastus lausuntoa varten, palotarkastukset valvontasuunnitelman mukaisesti	Poliisi ja pelastusviranomaiset

Räjähteiden valmistus	Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005)	Palotarkastus valvontasuunnitelman mukaisesti	Tukes ja pelastusviranomaiset
Maakaasun jakeluasemat	VNa maakaasun käsittelyn turvallisuudesta (551/2009)	Valvontasuunnitelman mukaisesti	Määräaikaisten palotarkastusten yhteydessä
Atex-asiakirjat	Laki vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta (390/2005)	Valvontasuunnitelman mukaisesti	Tukes, työsuojeluviranomaiset ja pelastusviranomaiset
Radioaktiiviset aineet /säteily		Valvontasuunnitelman mukaisesti	Stuk ja pelastusviranomaiset

4.5 Pelastustoimen laitteiden ja väestönsuojien valvonta

Pelastustoimen laitteisiin ja väestönsuojiiin liittyen suoritetaan tarvittaessa käyttöönottotarkastuksia ja valvontaa, kuten esimerkiksi poistumisvalaistuksen, savunpoistolaitteistojen ja väestönsuojien käyttöönottotarkastuksia. Tarkoituksena on varmistaa, että laitteistot täyttävät niille asetetut vaatimukset.

5 VALVONTAYHTEISTYÖ MUIDEN VIRANOMAISTEN JA TAHOJEN KANSSA

Pelastusviranomaisen ei useinkaan pelkästään omilla toimillaan voi ennaltaehkäistä onnettomuuksia, vaan siihen tarvitaan useamman viranomaisen yhteistyötä. Eri viranomaisten ja tahojen yhteistyöllä voidaan lisätä valvonnan tehokkuutta ja vaikuttavuutta. Viranomaisyhteistyöllä pyritään ensisijaisesti turvallisuuden tuottamiseen valvontatyössä muun muassa vaihtamalla riskitietoa ja toteuttamalla tarvittavia toimenpiteitä, kuten yhteisiä valvontakäyntejä. Lisäksi pelastuslaitoksien välisellä yhteistyöllä pyritään yhdenmukaistamaan toimintatapoja. Pelastusviranomaisilla on lisäksi muiden viranomaisten työtä tukeva asiantuntijarooli.

Jatkossa yhteistyötä kehitetään edelleen. Yhteistyön on tarkoitus olla säännöllistä ja suunnitelmallista, ja tätä varten on varmistettava, että kaikki olennaiset toimijat on tunnistettu, yhteistyön tavoitteet ja tarvittavat resurssit on määritetty sekä saadut hyödyt on arvioitu. Hyvä koordinaatio on edellytys onnistuneelle yhteistyölle.

Yhteistyön rajapintoja valvontatoiminnassa on kuvattu taulukossa 5.

Taulukko 5. Valvontayhteistyön rajapinnat; Pelastuslaitosten valvonnan aapi-
nen, Suomen Kuntaliitto, 2018.

Yhteistoiminta- viranomaiset	Yhteistyön rajapinnat													
	Yhteisvalvontakäynnit	Yleisötapahtumat	Asumisturvallisuus	Palontutkiminta	Patoturvallisuus	Paloilmoitinlaitteet	Sammutuslaitteistot	Nuohoojien vikailmoitukset	Kemikaaliturvallisuus	Öljysäiliön turvallisuus	Eläinten hyvinvointi	Säihköturvallisuus	Pelastustoiminnan edellytykset	Ilmoitusvelvollisuudet muille viranomaisille
Ensihoidosta vastaava	x	x	x											x
Kaavoittaja			x						x				x	
Kunnan eläinlääkäri	x		x								x			x
Muut pelastuslaitokset		x	x	x	x	x	x	x	x	x	x		x	x
Rakennusvalvonta	x	x	x	x		x	x		x	x		x	x	x
Sosiaaliviranomainen	x		x											x
Ympäristöterveysvalvonta	x	x	x						x		x			x
Ympäristönsuojelu	x	x	x						x	x				x
AVI	x	x							x					x
ELY	x				x				x	x			x	x
Hätäkeskuslaitos						x	x							
OTKES				x										
Poliisi	x	x	x	x					x				x	x
Puolustusvoimat	x												x	
Trafi	x								x				x	
Tukes	x	x				x	x		x			x	x	x
Tulli	x													
Nuohoojat	x		x					x						
Tarkastuslaitokset	x					x	x		x	x		x	x	

Yhteistoimintakäytännöistä muiden viranomaisten ja tahojen kanssa tunnistetaan seuraavia ominaisuuksia, jotka huomioidaan toiminnan suunnittelussa ja toteutuksessa:

- Toiminta on suunnitelmallista, riskiperusteista ja tehokasta
- Toiminnan tavoitteet ja painopisteet on määritetty
- Yhteistoiminnan periaatteista ja menettelyistä on sovittu
- Toiminnan tuloksia arvioidaan säännöllisesti ja toiminnan sisältöä kehitetään.

5.1 Viranomaisyhteistyö

- Pelastuslain 42§ 2 momentin tarkoittama ilmoitus pelastuslain 42 §:n 2 momentin mukaan, jos viranomaiset virkatoimiensa yhteydessä havaitsevat tai muutoin saavat tietää rakennuksessa, asunnossa tai muussa kohteessa ilmeisen palonvaaran tai muun onnettomuusriskin, heidän tulee mahdollisten salassapitosäännösten estämättä ilmoittaa asiasta alueen pelastusviranomaiselle. Ilmoitusvelvollisuus koskee myös kuntaa, muuta julkisyhteisöä ja näiden palveluksessa olevaa henkilöstöä sekä 18 §:n 2 momentissa tarkoitettua hoitolaitoksen ylläpidosta ja palvelu- ja tukiasumisen järjestämisestä huolehtivaa toiminnanharjoittajaa ja tämän palveluksessa olevaa henkilöstöä

- TUKES: pelastuslaitos osallistuu mahdollisuuksien mukaan TUKES:n suorittamiin Seveso-kohteiden tarkastuksiin. Lisäksi pelastuslaitoksen ja TUKES:n kesken on tiedonvaihtoa sekä yhteistoimintaa kemikaalien ja räjähteiden valvonnassa. Tässä suunnitelmassa on oma lukunsa pelastuslaitoksen suorittamasta kemikaalivalvonnasta.

TUKES valvoo myös omalta osaltaan yleisötilaisuuksia kuluttajaturvallisuuslain osalta. Valvonnassa tehdään viranomaisyhteistyötä.

- Ympäristöviranomaiset: pelastuslaitos tekee yhteistoimintaa ympäristövahingoissa, antaa lausuntoja ympäristölupahakemuksista sekä tekee yhteisiä valvontakäyntejä.
- Rakennusvalvontaviranomaiset: pelastuslaitos toimii asiantuntijana ja lausunnonantajana paloteknisten laitteiden ja palo- ja kemikaaliturvallisuusasioiden osalta sekä suorittaa rakennusvalvontaviranomaisen pyytämät erityiset palotarkastukset ennen rakennusten käyttöönottoon liittyvää rakennusvalvontaviranomaisen loppukatselmusta tai sen yhteydessä.
- Kuntien sosiaali- ja terveystoimioimi: pelastuslaitos tekee mm. yhteistyötä erityisryhmien turvallisen asumisen edistämiseksi kuntien sosiaali- ja terveysviranomaisten kanssa sekä yhteisiä valvonta- tai neuvontakäyntejä.
- Terveystarkastajat: pelastuslaitos tekee yhteistyötä terveystarkastajien kanssa esim. yleisötilaisuuksien valvonnassa.
- Poliisi: pelastuslaitos tekee yhteistyötä esim. yleisötilaisuuksien, ilotulitusnäytösten ja ilotulitemyyntipaikkojen valvonnassa. Pelastuslaitos osallistuu viranomaisten suorittamiin yhteistarkastuksiin poliisin kanssa erillisen suunnitelman mukaisesti. Tällaisia tarkastuksia ovat esim. aniskeluravintoloihin tehtävät teematarkastukset yhdessä poliisin ja

aluehallintoviranomaisen kanssa. Tarvittaessa poliisilta voidaan pyytää virka-apua, jos se on tarpeen palotarkastuksen ja muun valvontatehtävän toimittamiseksi.

- Aluehallintoviranomainen: aluehallintoviranomainen suorittaa oman suunnitelmansa mukaista valvontaa sosiaali- ja terveydenhuollon luvanvaraisissa kohteissa. Pelastuslaitos toimittaa palotarkastuspöytäkirjan tarvittaessa kohteita valvoville viranomaisille ja osallistuu mahdollisuuksien mukaan yhteistarkastuksiin.

Pelastuslaitos antaa mm. anniskelulupahakemuksiin lausuntoja ja suorittaa yhteistyössä tarkastuksia anniskeluravintoloissa.

Näiden lisäksi tehdään yhteistyötä työsuojelun vastuualueen kanssa.

- ELY-keskus: valvoo patoturvallisuuslain (494/2009) mukaisesti alueellaan olevia patoja ja varaa pelastusviranomaiselle tilaisuuden osallistua katselmuksiin ja tulla kuulluksi tarkkailuohjelmaa laadittaessa.
- Hätäkeskuslaitos: pelastusviranomainen saa hätäkeskukselta käyttöönsä paloilmoittimia koskevaa luettelotietoa ja pelastusviranomaisen tehtäviin kuuluu ilmoittaa uusien paloilmoittimien osalta, milloin ne voidaan liittää hätäkeskukseen.
- Huoltovarmuuskeskus: pelastuslaitos tekee yhteistyötä huoltovarmuuskeskuksen kanssa alueen YTS kohteiden valvonnassa.
- Rajavartiolaitos, Tulli ja Puolustusvoimat: pelastuslaitos tekee yhteistyötä rajavartiolaitoksen, tullin ja puolustusvoimien kanssa liittyen erityisesti näiden hallinnassaan olevien kohteiden valvonnassa.
- Muut pelastuslaitokset: Yhteistyötä tehdään pelastuslaitoksien yhteisissä asiantuntijaverkostoissa. Valvonnan kannalta merkittävimmät asiantuntijaverkostot ovat valvonnan, kemikaaliasiantuntijoiden sekä tapaturmaturvallisuuden asiantuntijaverkostot.

5.2 Muut yhteistyötahot

- Inspecta-, Dekra- ja Alco – tarkastuslaitokset: pelastuslaitos osallistuu resurssien mukaan tarkastuslaitosten tekemiin pelastustoimen laitteiden toimintavarmuuteen liittyviin tarkastuksiin valvontakohteissa. Tämän lisäksi tehdään yhteistyötä ja tiedonvaihtoa tarkastuslaitosten kanssa.
- Vakuutusyhtiöt ja onnettomuustutkintakeskus: pelastuslaitos hyödyntää tapauskohtaisesti valvonnassa onnettomuustutkinnassa saatua tietoa sekä mm. vakuutusyhtiöiden suojeleohjeita.
- Nuohoojat: Pelastuslaitos ottaa vastaa nuohoojien lakiin perustuvia ilmoituksia ja suorittaa niiden perusteella tarvittavia toimenpiteitä, kuten tarkastuksia. Nuohoojilta voidaan pyytää myös asiantuntijalausuntoja sekä suorittaa tarvittaessa yhteistarkastuksia.

- Laki pelastustoimen laitteista (10/2007) velvoittaa pelastusviranomaisen ilmoittamaan palotarkastuksessa tai muussa toiminnassaan havaitsemistaan pelastustoimen laitteita taikka asennusliikkeiden tai tarkastuslaitosten toimintaa koskevista vakavista puutteista Turvallisuus- ja kemikaalivirastolle.
- Vanhuspalvelulain (980/2012) 25 §:n mukaan alueen pelastustoimen palveluksessa oleva on tehtävässään saanut tiedon sosiaali- tai terveydenhuollon tarpeessa olevasta iäkkästä henkilöstä, joka on ilmeisen kykenemätön vastaamaan omasta huolenpidostaan, terveydestään tai turvallisuudestaan, hänen on salassapitosäännösten estämättä ilmoitettava asiasta viipymättä kunnan sosiaalihuollosta vastaavalle viranomaiselle.
- Terveydensuojelulain (763/1994) 15 §:n mukaan toiminnanharjoittajan majoitushuoneistoa koskevasta ilmoituksesta sekä mahdollisesta tarkastuskäynnistä tällaiseen huoneistoon on ilmoitettava sen kihlakunnan poliisilaitokselle, jonka toimialueella huoneisto sijaitsee, ja alueen pelastusviranomaiselle. Poliisi- ja pelastusviranomaisilla on oikeus olla läsnä tarkastuksen suorittamisessa. (28.4.2006/309).
- Valtioneuvoston asetuksen kaivosturvallisuudesta (1571/2011) mukaan kaivosviranomaisen on ilmoitettava kaivoksen tarkastuksesta sekä toimittava tarkastuskertomus asianomaiselle pelastusviranomaiselle.

6 VALVONNASSA KÄYTETTÄVÄT RESURSSIT

6.1 Koulutus ja osaaminen

Palotarkastuksia ja muita 78 §:n mukaisen valvontatehtävän edellyttämiä toimenpiteitä saa suorittaa vain alueen pelastusviranomaiseksi määrätty pelastusviranomainen. Valvontatyötä tekeville henkilöille ei ole lainsäädännössä asetettu pätevyysvaatimuksia, vaan pelastuslaitos määrittelee tarvittavat tiedot ja taidot rekrytointivaiheessa.

Palotarkastajan työ on ollut suuressa muutosvaiheessa viimeisimmän pelastuslain 379/2011 voimaantulon ja valvontasuunnitelmien käyttöönoton myötä. Lainsäädännön muutokset ja valvontasuunnitelman mukaiseen valvontaan siirtyminen sekä suoritteiden muuttuminen maksulliseksi asettaa paineita osaamisen tarkempaan seuraamiseen ja ennaltaehkäisevän työn laadun arviointiin. Työn seurannan painopistettä on siirrettävä määrällisten tavoitteiden arvioinnista enemmän kohti vaikuttavuutta, laadun arviointia ja sen valvontaa.

Onnettomuuksien ehkäisy ja valvontatoiminta on vaativaa ja monipuolista asiantuntijatyötä, joka edellyttää laajaa ja syvällistä osaamista. Henkilöstöltä tarvitaan riittävän laajan kokonaiskuva ja osaaminen pelastustoiminnasta sekä onnettomuuksien ehkäisystä sekä pelastustoimesta yleensä, jotta voi suorittaa valvontatoimintaa edes perustasolla. Työnantajan on tarjottava riittävä koulutus ja muu tuki tehtävissä menestymiseksi, sekä henkilöillä tulee olla myös valmiudet kehittää ammattitaitoaan oma-aloitteisesti.

Valvontatyötä tekevä henkilö tarvitsee työssään laaja-alaista osaamista myös muilta osa-alueilta, kuin vain pelastustoimesta. Työssä korostuu paloturvallisuuden lisäksi turvallisuuskulttuurin ja sen ilmentymien tuntemus, asiakaspalvelutaidot, rakennustekniikan tuntemus sekä kemikaaliasioiden tietämys. Palotarkastajaa voidaankin pitää turvallisuusalan moniosaajana. Osaaminen vaatii jatkuvaa kehittämistä, jotta muuttuvien säädösten ja toimintaympäristön asettamat vaatimukset osataan ottaa huomioon työssä.

Koska mikään koulutus ei suoraan valmista henkilöitä palotarkastajaksi, tulee pelastuslaitoksen varautua tarjoamaan hyvä perehdytys uusille työntekijöille. Osaaminen varmistetaan laatimalla perehdytys suunnitelma, minkä läpikäymällä uudet henkilöt pystyvät suorittamaan asteittain valvontatehtäviä osaamisen ja kokemuksen mukaisesti.

Olemassa olevan henkilöstön osalta osaamisen ylläpitämiseksi ja parantamiseksi laaditaan vuosittain koulutus suunnitelma, missä määritellään vuoden aikana pidettävät valvontakoulutukset.

Parhailaan on käynnissä sisäministeriön asettama Pelastustoimen ja siviilivalmiuden suorituskyky ja suunnitteluperusteet –hanke, jossa myös onnettomuuksien ehkäisyn mukaan lukien valvonnan nykyinen suorituskyky ja suorituskykyvaatimukset määritellään kansallisesti.

6.2 Resurssit

Valvontatehtävissä pyritään käyttämään tehokkaasti koko pelastuslaitoksen henkilöstöresursseja. Valvontatoiminnan suorittamiseksi on tarkoituksenmukaista organisoitua siten, että valvontatoiminta kokonaisuudessaan pystytään suorittamaan pelastuslain vaatimusten mukaisesti laadukkaasti, säännöllisesti ja tehokkaasti. Laajan henkilöstön kaltaisessa toteutuksessa johdettavien

henkilöiden määrä ja osaamisen hallinnan tarve on kuitenkin lisääntynyt.

Valvontatehtävän hoitaminen vaatii käytännössä niin sanotun valvonnan vastuuryhmän, sekä muun suorittavan henkilökunnan, jossa hyödynnetään tarvittavin osin koko henkilöstövoimavaraa. Valvonnan vastuuryhmä koostuu valvontaa päätoimisesti suorittavista henkilöistä, joille varataan eniten työaikaa valvontatehtävien suorittamiseen. Lisäksi vastuuryhmän henkilöt huolehtivat erilaisista vastuutehtävistä valvonnan kokonaisuuden toteuttamisessa.

Valvontatyöhön tarvittavien resurssien määrä palvelutasopäätöskaudella 2021 – 2025 arvioidaan suoritettavien toimenpiteiden lukumäärän sekä valvontatehtävään keskeisesti liittyvän muun onnettomuuksien ehkäisytyön työmäärätarpeen perusteella. Valvontaresurssien tarve vuosina 2021 – 2025 on arvioitu taulukossa 6.

Taulukko 6. Valvontaresurssien tarve vuosina 2021 – 2025

Tehtävä	Arvio HTV:n tarpeesta
Määräaikainen valvonta	
Yritysten ja laitosten määräaikainen valvonta (A1-A6)	4
Asuinrakennukset ja vapaa-ajan asuinrakennukset	3
Epäsäännöllinen valvonta yhteensä	2
Kemikaalivalvonta	1
Valvontatyön johto, suunnittelu, arviointi ja kehittäminen	1
Palotarkastusohjelman ylläpito ja kehitystyö, uuteen OE-sovellukseen siirtyminen	0,5
Osaamisen kehittäminen ja ylläpito henkilöstöllä	1,5
Neuvontapalvelu	1
Valvontayhteistyö muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa	0,5
Yhteensä	14,5

Epäsäännöllisen valvonta pitää sisällään asiakirjavalvontaa, sekä useita erittäin tärkeitä valvontakohteita, kuten esimerkiksi riskiasuntojen tarkastuksia, yleisötahtumien valvontaa ja jälkipalotarkastuksia sekä palotarkastukset ennen rakennuksien käyttöönottoa. Jälkivalvonta on sisällytetty määräaikaisen ja epäsäännöllisen valvonnan lukuihin.

Nykyisessä toimintaympäristössä valvontaan kohdistuu kasvavaa resurssintarvetta niin määrällisistä, että laadullisista syistä johtuen. Valvontatoiminnan vaatimustasoa nostaa asiakasvaatimustason nousu ja valvontamenetelmien kehittyminen sekä valvontaprosessin hyvän hallinnon vaatimuksien noudattaminen. Määrällisesti tehtävämäärää on kasvattanut epäsäännöllinen valvonnan lisääntyminen, sekä jälkivalvonnan systemaattinen toteuttaminen.

6.2 Neuvontapalvelu

Pelastuslaitoksen neuvontapalvelun kautta voi saada virka-aikana ohjeita, neuvontaa ja opastusta paloturvalliseen rakentamiseen, pelastussuunnitelmien laadintaan ja muihin onnettomuuksien ehkäisyyn liittyvissä kysymyksissä. Neuvontasähköpostissa otetaan vastaan myös pelastusviranomaiselle toimitettavia sähköisiä asiakirjoja. Neuvontapalvelua voidaan ylläpitää tarvittaessa myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa

7 VALVONTATEHTÄVIEN MAKSULLISUUS

Pelastuslaitos voi pelastuslain 96 §:n mukaisesti periä maksun valvontasuunnitelman mukaisen palotarkastuksen tai muun valvontatoimenpiteen suorittamisesta.

7.1 Maksujen kohdentaminen

Palotarkastuksen maksuista vastaa rakennuksen omistaja tai omistajan ja haltijan keskinäisen sopimuksen (esimerkiksi vuokrasopimus) mukaan haltija. Toimintaa rakennuksessa tai muussa valvottavassa kohteessa voi kuitenkin harjoittaa rakennuksen omistajan ja haltijan ohella myös muu oikeushenkilö, toiminnanharjoittaja. Viimeksi mainitussa tilanteessa pelastuslaitos kohdistaa valvonnan toiminnanharjoittajaan ja perii tältä palotarkastuksesta aiheutuvan maksun.

Tunnistetietona käytetään yhteisön tai yksityisen yrityksen osalta Y-tunnusta ja yksityishenkilön osalta sosiaaliturvatunnusta.

Pelastuslain 96 § 4 momentin nojalla maksut saadaan periä ilman tuomiota tai päätöstä siinä järjestyksessä kuin verojen ja maksujen täytäntöönpanosta annetussa laissa (706/2007) säädetään. Jos toimenpiteestä määrättyä maksua ei ole suoritettu eräpäivänä, saadaan viivästyneelle määrälle periä vuotuista viivästyskorkoa enintään korkolain (633/1982) 4 §:n 1 momentissa tarkoitetun korkokannan mukaan. Eräpäivä voi olla aikaisintaan kahden viikon kuluttua maksun määräytymisen perusteena olevan palvelun saamisesta. Viivästyskoron sijasta viranomaisen voi periä viiden euron suuruisen viivästysmaksun, jos viivästyskoron määrä jää tätä pienemmäksi.

7.2 Maksuista päättäminen

Valvonnasta perittävistä maksuista päättää pelastuslain 379/2011 96§:n mukaan alueen pelastustoimi hyväksymässään taksassa.

Etelä-Karjalan pelastuslaitoksen toimintasäännön mukaisesti viranomaistarkastuksista, katsastuksista ja muista virkatoimista perittävistä maksuista päättää Etelä-Karjalan pelastuslautakunta. Valvonnasta perittävät maksut on esitetty Pelastuslaitoksen palvelumaksut –hinnastossa, joka on luettavissa pelastuslaitoksen www-sivuilla.

Yksittäiset epäselvät tilanteet, esimerkiksi reklamaatio valvontakäynnin maksuvelvollisuuden täyttymisestä, päättää riskienhallintapäällikkö valvonnan vastuuyksikön esimiehen esityksestä.

8 TIETOJEN KÄSITTELY JA SEURANTA

8.1 Tietojen käsittely

8.1.1 Valvontatiedot

Palotarkastuspöytäkirjoista ja muista valvontatoimintaan liittyvistä asiakirjoista ei oteta tarpeettomia paperikopioita. Mahdollisesti tarvittavat paperitulosteet tulee säilyttää lukitussa kaapissa.

Palotarkastuspöytäkirjat tallennetaan sähköiseen palotarkastusohjelmaan. Valvontarekisteritiedot tarkastetaan aina valvontatehtävän yhteydessä ja tarpeettomat tiedot poistetaan.

Nykyinen käytössä oleva palotarkastusohjelma rajoittaa tällä hetkellä esimerkiksi sähköisen asioinnin mahdollisuutta, tekoälyn ja älykkäiden analyysityökalujen hyödyntämistä viranomaistoiminnassa sekä valvonnan riskiperusteista suunnittelua. Uusi valtakunnallinen OE-sovellus on kehitteillä, ja on tällä hetkellä hankesuunnitteluvaiheessa. Uutta sovellusta odotetaan käyttöön pelastuslaitoksilla 1-3 vuoden kuluessa. Uusi OE-tietojärjestelmä on ratkaisevan tärkeä valvontatoiminnan kehittämisessä ja toiminnan tehostamisessa.

8.1.2 Luottamukselliset tiedot

Pelastuslain 93 §:n mukaan pelastuslaitos saa ylläpitää henkilörekisteriä rakennusten ja muiden kohteiden turvallisuuteen liittyvää valvontatehtävää varten. Henkilötietoja sisältävän tietoa saavat käyttää ainoastaan pelastusviranomaisiksi nimetyt henkilöt työtehtäviinsä liittyen.

Henkilörekisterin ylläpidossa noudatetaan tietosuojalain vaatimuksia.

8.2 Seuranta

Valvontatoiminnan kohdentaminen riskiperusteisesti vaatii pelastuslaitoksilta jatkuvaa toimintaympäristön seuranta ja toiminnan vaikuttavuuden arviointia.

Valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota seuraaviin asioihin:

- suunnittelun riskiperusteisuuden toteutumiseen,
- käytettävissä oleviin resursseihin,
- valvontakeinojen tehokkuuteen,
- viranomaisyhteistyön toteutumiseen sekä
- laadun ja suoritteiden seurantaan.

Toteutunut valvonta; Toteutunutta valvontaa seurataan kuukausittain kohde-
luokkien (A1-A6) sekä asuinrakennusten ja vapaa-ajan rakennusten tarkastus-
prosentteilla.

Paloturvallisuuden itsearvioinnin osalta seurataan palautuneiden lomakkeiden % -osuutta lähetetyistä. Lisäksi seurataan itsearvioinnissa havaittuja puutteita.

Valvonnan laatuun perustuva seuranta; Valvonnan laatua aletaan seurata systemaattisesti kolmen kriteerin avulla. Kriteerit ovat jälkivalvonnan toteutuminen, asiakirjojen laatu ja asiakaspalaute.

Sisäinen valvonta ja asiakirjojen laadun seuranta toteutetaan asiakirjatarkasteluna, joka kohdistuu pääasiassa valvontatoimenpiteistä laadittuihin pöytäkirjoihin ja muihin asiakirjoihin. Tarkastelussa huomiota kiinnitetään hyvän hallinnon toteutumiseen viranomaisessa sekä julkisen vallan käytöstä annettujen säädösten noudattamiseen. Laadunvalvonnalla pyritään parantamaan viranomaisen toimien oikeudellista laatua sekä takaamaan osaltaan pelastusviranomaisen itsensä sekä asiakkaina olevien oikeudet. Laadunvalvonta on myös osa organisaation johtamistoimintaa ja käytännön esimiestyötä ja sillä pyritään valvonnan vaikuttavuuteen.

Asiakaspalautteen keräämisen tarkoituksena on varmistaa, että asiakas saa pelastuslaitokselta valvontasuunnitelman mukaista palvelua, joka auttaa asiakasta omatoimisen varautumisen parantamisessa sekä auttaa asiakasta tunnistamaan puutteita pelastuslain ja kemikaaliturvallisuuslain mukaisten velvoitteiden noudattamisessa. Asiakaspalautetta seurataan asiakaskokemuksen ja valvontakäyntien hyödyllisyyden eri osa-alueita kuvaavalla luvulla. Asiakaspalautetta kerätään joko kausittain tai toistaiseksi.

Vaikuttavuuden arviointi

Valvontatyön vaikuttavuuden arvioinnissa pelastuslaitos seuraa:

- onnettomuusmäärien
- esiintymistiheyksien
- onnettomuusvahinkojen kehitystä rakennuksissa.

Ensisijaisesti seurannassa hyödynnetään sisäministeriön ylläpitämää pelastustoimen onnettomuus- ja valvontarekisterin PRONTO:n tietokantoja.

Turvallisuuskulttuurin kehittymistä seurataan uuden käyttöön otettavan arvioivan valvontamenetelmän tuottamien tulosten avulla.

Raportointi

Tarkastusmäärien kuukausittainen seuranta toteutetaan johtoryhmälle laadittavan kuukausiraportin perusteella. Toiminnasta ja taloudesta annetaan lisäksi neljännesvuosittain selvitys pelastustoimen neuvottelukunnalle (kuntajohtajat) sekä pelastuslautakunnalle. Toiminnallisten ja taloudellisten tavoitteiden toteutumista käsitellään neljännesvuosittain myös pelastuslaitoksen yhteistyöryhmässä.

Vaikuttavuuden arviointia tehdään kerran vuodessa ja palvelutasokausittain erillisellä raportilla.

8.3 Valvonnan seuranta 2020

Vuoden 2020 valvontatehtävät (6 980) jakautuivat seuraavasti:

- Määrävälein valvottaviin liike-, teollisuus- ja julkisiin rakennuksiin (A1-A6-kohdetyypit), suoritettiin yhteensä 521 määräaikaista palotarkastusta (toteutuminen 93 %).
- Asuin- ja vapaa-ajan rakennuksiin suoritettiin 329 määräaikaista palotarkastusta. Tarkastukset kohdistuivat pääasiassa edellisen vuoden paloturvallisuuden itsearviointialueen rakennuksiin, joista ei palautettu itsearviointilomakkeita. Lisäksi pistokoeluonteisesti tarkastettiin myös kohteita, joista lomake palautettiin (toteutuminen 68 %).
- Asuinrakennusten ja vapaa-ajanrakennusten paloturvallisuuden itsearviointilomakkeita käsiteltiin yhteensä 4 684kpl, joka on 87 % lähetetyistä lomakkeista.
- Muita epäsäännöllisiä valvontakäyntejä yhteensä 335 kpl (pitää sisällään jälkipalotarkastukset, erityiset palotarkastukset, ylimääräiset palotarkastukset, yleisötilaisuuksien palotarkastukset ja muut palotarkastukset).
- Asiakirjavalvontaa suoritettiin yhteensä 925 kpl (pitää sisällään seuraavien asiakirjojen käsittelyn: palotarkastuskohteiden ja yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmat, poistumisturvallisuus selvitykset, paloteknisten laitteiden tarkastuspöytäkirjat ja muun asiakirjavalvonnan).
- Kemikaalilainsäädännön mukaisia valvontatehtäviä oli yhteensä 187 kpl.

Vahvistetun valvontasuunnitelman mukaiset määräaikaiset valvontatehtävät toteutuivat 80,5 %:sti (tavoite 100 %).

Suunniteltuun valvontatehtävien toteutumiseen vaikutti vuonna 2020 alkanut COVID-19 epidemia, jonka takia jouduttiin määräaikaiset valvontatehtävät väliaikaisesti keskeyttämään keväällä reilun kahden kuukauden ajaksi. Epidemian takia pelastuslaitos laajensi hoito- ja hoivalaitoksia koskevaa asiakirjavalvontaa asiakaskontaktien minimoimiseksi ja taudin leviämisen estämiseksi. Joulukuussa Etelä-Karjalan maakunta siirtyi epidemian osalta kiihtymisvaiheeseen ja se aiheutti myös pientalojen osalta suunnitelmallisten valvontatehtävien keskeyttämisen.

Paloturvallisuuden itsearvioinnin palautusprosentti 87 % ylitti selvästi tavoitteet (tavoite 75 %). Pientalon itsearviointikohteisiin tehtiin syksyllä muistutuskierron, joka paransi palautusmäärää. Itsearviointia on täydennetty riskiperusteisilla valvontakäynneillä tai muulla asiakkaan kontaktoimisella. Pelastuslaitoksella otettiin käyttöön lisäksi erityisesti paloturvallisuuden itsearviointiin suunnattu puhelinpalvelu, johon tuli asiakkailta kuluneen vuoden aikana puheluita 407 ja sähköposteja 84 kappaletta.

Valvontatehtävien kokonaismäärään vaikuttaa yleisesti epäsäännölliset valvontakäynnit, asiakirjavalvonnan ja kemikaalilainsäädännön mukaiset valvontatehtävät. Vuosittaiseen säännölliseen valvontamäärään vaikuttaa kaikista eniten itsearviointialueella oleva valvottava kiinteistömäärä. Erityiskohdemääriä pyritään seuraamaan ja tasaamaan vuosittain, jotta niiden vaihteluväli pysyy maltillisena.

Paloriski-ilmoitusten määrä (87 kpl) on pysynyt melko samana kuin edellisenä vuonna (81 kpl). Pelastuslaitos on antanut paloriski-ilmoituksiin liittyvää koulutusta Eksoten kotihoidon ja ensihoidon henkilöstölle. Tarkoituksena oli parantaa tietoisuutta oman toiminnan tärkeydestä ja saada entistä laadukkaampia ilmoituksia yhteistyöviranomaisilta.

Vuonna 2020 asiakirjavalvontamäärä ja kemikaalilainsäädännön tehtävät olivat laskussa verrattuna edellisiin vuosiin. Asiakirjavalvonnan määrälliseen väheneemiseen voi vaikuttaa uuden valvontaohjeen mukaiset muuttuneet käytännöt koskien muun muassa paloturvallisuuden itsearviointia. COVID-19 epidemian takia yhteiskunnan monia toimintoja on rajoitettu ja siksi esimerkiksi vuonna 2020 pelastuslaitokselle tuli käsiteltäväksi vain 84 yleisötilaisuuksien pelastussuunnitelmaa ja yleisötilaisuuksiin tehtiin kaksi palotarkastusta. Vuonna 2019 vastaavat luvut olivat 184 yleisötilaisuuden pelastussuunnitelmaa ja 27 yleisötilaisuuden palotarkastusta.

Vastaavasti selvässä nousussa oli poistumisturvallisuusselvityksien käsittelyjen määrä. Näitä tehtiin 57 kappaletta, joka on 40 kappaletta enemmän kuin edellisenä vuotena. Nousu johtui lähinnä siitä, että hyvin monella poistumisturvallisuusselvityskohteella päivitys oli ajankohtaista vuonna 2020.

Pelastuslaitos on tehnyt yhteistyötä valvonnan toteuttamisessa etenkin seuraavien viranomaisten kanssa: Kaakkois-Suomen poliisilaitos, kuntien rakennusvalvonnat, kunnalliset ympäristöviranomaiset, Etelä-Suomen aluehallintovirasto, Tukes ja sosiaali- ja terveystieteelliset viranomaiset. Hyvän viranomaisyhteistyön tulokset näkyvät muun muassa niin sanottujen paloriski-ilmoitusten määrän kasvussa ja niiden takia suoritetuissa yhteistarkastuksissa. Myös yleisötilaisuuksissa viranomaisyhteistyö on osoittanut toimivuutensa.

Yhteistyötä tehdään lisäksi pelastuslaitosten asiantuntijaverkostoissa. Valvonnan kannalta merkittävimmät asiantuntijaverkostot ovat valvonnan, kemikaaliasiantuntijoiden sekä tapahtumaturvallisuuden asiantuntijaverkostot.

LIITE 1. A1-A6 VALVONTAKOHTTEIDEN VALVONTAVÄLIT

Taulukko A1. Ympäri vuorokautisessa käytössä olevien kohteiden palotarkastusten valvontavälit

Palotarkastusten ohjeellinen väli	6 kk	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk	120 kk
Keskussairaalat, muut sairaalat		12						
Terveyskeskusten vuodeosastot		12 ¹⁾		36 ⁶⁾				
Terveystuon erityislaitokset, muut terveydenhuoltorakennukset (vain päiväkäytössä)					48			
Vanhainkodit, kehitysvammaisten hoitolaitokset		12 ¹⁾		36 ⁶⁾				
Palvelutalot								
sprinklattu				36 ²⁾				
sprinklaamaton		12 ²⁾						
Tuettu asuminen ja muut vastaavat poistumisturvallisuusselvityskohdet			24 ²⁾	36 ⁶⁾				
Lasten- ja koulukodit, vankilat, ympärivuorokautiset päiväkodit								
Vankilat		12		36 ³⁾				
Lasten- ja nuorisokodit			24					
Ympäri vuorokautiset päiväkodit			24					
Hotellit, loma-, lepo- ja virkistyskodit, muut majoitusliikerakennukset			24 ⁷⁾					
Vuokrattavat lomamökkit ja -osakkeet					48 ⁴⁾		96 ⁵⁾	
Leirintäalueet					48			
Asuntolat, muut asuntolarakennukset						60		

- 1) Tarkastusväli tiheämpi, mikäli kohteessa ei ole automaattista sammutuslaitteistoa
- 2) Tarkastusväliä voidaan tarkentaa poistumisturvallisuusselvityksen päivittämisen yhteydessä (3 v. välein)
- 3) Avovankilat
- 4) Yritystoimintaa, välitysfirmit
- 5) Pienemmät kokonaisuudet, esim. itsearviointia ja ohjeistusta kirjeitse
- 6) Kohde varustettu automaattisella sammutuslaitteistolla
- 7) Vastaanottokeskukset 12kk

Taulukko A2. Opetusrakennusten ja päiväkotien palotarkastusten valvontavälit

Palotarkastusten ohjeellinen väli	6 kk	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk	120 kk
Päiväkoti								
alle 25 paikkaa						60		
25-100 paikkaa				36				
yli 100 paikkaa			24					
Yleissivistävät oppilaitokset			24					
Keskiasteen oppilaitokset			24					
Korkeakoulut ja tutkimuslaitokset					48			
Muut opetusrakennukset mm. kansanopistot yms.						60		

Taulukko A3. Kokoontumis- ja liiketilojen palotarkastusten valvontavälit

Palotarkastusten ohjeellinen väli	6 kk	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk	120 kk
Liike- ja tavaratalot, myymälähallit, kauppa-keskukset								
alle 400 m ²								120
400-2 499 m ²					48			
2 500- 9 999 m ²			24					
10 000 m ² tai enemmän		12						
Anniskeluravintolat								
alle 50 asiakaspaikkaa							96	
50-500 asiakaspaikkaa				36				
yli 500 asiakaspaikkaa		12						
Ruokaravintolat ¹⁾								120
Teatteri- ja konserttirakennukset								
Paikkaluku yli 300		12						
Paikkaluku korkeintaan 300					48			
Kirjasto-, museo- ja näyttelyhallirakennukset								
Kirjastot ja museot						60		
Näyttelyhallit			24					
Uskonnollisten yhteisöjen rakennukset					48 ²⁾			
Muut kokoontumisrakennukset, kuten seura- ja kerhorakennukset sekä urheilu- ja kuntoilurakennukset						60 ²⁾		
Jäähallit ²⁾		12						
Liikenteen rakennukset								
Lentoterminaalit ja maanalaiset liikenneasemat		12						
Muut liikenteen rakennukset ³⁾						60		

1) Kohteella voi olla anniskelulupa, mutta toiminta on painottunut lounas- tai päivällisruokailuun

2) Tilan sallittu maksimihenkilömäärä voi vaikuttaa tarkastusväliin.

3) Esim. maanalaiset pysäköintitilat, ei yksittäiset autokatokset.

Taulukko A4. Teollisuus- ja varastorakennusten palotarkastusten valvontavälit

Palotarkastusten ohjeellinen väli	6 kk	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk	120 kk
Energiantuotannon rakennukset								
alle 1 000 m ²						60		
1 000 m ² tai enemmän			24					
Infrastruktuurin kannalta merkittävät ¹⁾		12						
Teollisuushallit ja muut teollisuusrakennukset ²⁾								
alle 1000 m ²						60		
1000-4 999 m ²			24					
yli 5 000 m ²		12						
Teollisuus- ja pienteollisuustalot ²⁾								
alle 1 000 m ²								120
1 000 m ² tai enemmän			24					
Varastorakennukset ²⁾								
alle 1 000 m ²								120
1 000-9 999 m ²					48			
10 000 m ² tai enemmän			24					

1) Myös muut kuin energiahuollon kannalta merkittävät kohteet, kuten kaukolämpö, vesihuolto, maakaasu, teletekniikka jne. Myös YTS-kohteet huomioita esim. Huoltovarmuuskeskuksen varmuusvarastot

2) Palovaarallisuusluokka otettava huomioon

Taulukko A5. Maatalousrakennusten palotarkastusten valvontavälit

Palotarkastusten ohjeellinen väli	6 kk	12 kk	18 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk	120 kk
Kohteella on aluehallintoviranomaisen ympäristölupa		12							
Kohde on ilmoitusvelvollinen (kunta)							60		
Erilliset viljankuivaamorakennukset ¹⁾							60 ¹⁾		120 ¹⁾
Muut maataloustuotantorakennukset	Tapauskohtainen harkinta								

1) Jos kohde ei ole osa aluehallintoviranomaisen tai kunnan ympäristölupaan liittyvää toimintaa, vaan esim. kyläyhteisön yhteinen viljankuivaamo, valvontavälin lähtökohta on 60 kk. Yksittäisen viljelijän käytössä olevan pienen viljankuivaamon valvontavälin lähtökohta on 120 kk. Käyttöaste tiuhentaa tai harventaa valvontaväliä. Valvonta voidaan suorittaa osana tilan muuta määräaikaista valvontaa tai paloturvallisuuden itsearviointina.

Taulukko A6. Muiden rakennusten palotarkastusten valvontavälit

Palotarkastusten ohjeellinen väli	6 kk	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk	120 kk
Toimistot ja työpaikkatilat								120
Palo- ja pelastustoimen rakennukset						60		
Rakennus ei kuulu mihinkään muuhun ryhmään, mutta on kytetty hätäkeskukseen ¹⁾								120
Palo- ja räjähdysvaaralliset tilat kylmä jakeluasema, ei rakennuksia				36				
jakeluasemat, esim. liikennemyymälät			24					
Seveso-kohteet ja muut vastaavat								
turvallisuusselvityslaitos		12						
toimintaperiaatelaitos		12						
lupalaitos			24					
ilmoituslaitos				36				
kemikaaliratapihat ja satamien vaarallisten aineiden kentät, maaliikenteen logistiikkakeskukset ²⁾		12						
Turvetuotantoalueet	12 kk keskiarvo, max 36 kk							
Kulttuurihistoriallinen rakennus ³⁾	Tapauskohtainen harkinta,							
Muut rakennukset ja kohteet ⁴⁾	Tapauskohtainen harkinta,							
Rakennus ei käytössä ⁵⁾						60		

1) Esim. autohallit

2) Traficomi:ssa määritellyt kemikaaliratapihat, logistiikkakeskusten ja -maaliikenneterminaalien yhteydessä huomioitava ainakin toiminnan laajuus ja mahdollisten vaarallisten aineiden osuus tavaravirrasta.

3) Kulttuurihistoriallisesti tärkeiden kohteiden määrittelyssä hyödynnetään Haag-listaa.

4) esim. kaivokset, maanalainen rakentaminen

5) Tyhjillään olevien rakennusten tilanne tarkastetaan ottamalla yhteyttä kiinteistön omistajaan. Mikäli kohde on edelleen tyhjillään, ohjeistetaan kiinteistön omistajaa ottamaan yhteyttä, mikäli rakennus otetaan käyttöön. Samalla annetaan yleistä neuvontaa tyhjillään olevan rakennuksen turvallisuuden varmistamiseksi ja tuhopolttojen torjumiseksi. Tyhjillään oleviin rakennuksiin ei tehdä valvontakäyntiä.

LIITE 2. ASUIN- JA VAPAA-AJAN ASUINRAKENNUSTEN VALVONTAVÄLIT

Liitetaulukko B1: Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten valvontavälit

Palotarkastusten ohjeellinen väli	6 kk	12 kk	24 kk	36 kk	48 kk	60 kk	96 kk	120 kk
Asuinrakennukset yleensä ^{1) 2)}								120
Erytisryhmien asuinrakennukset ³⁾						60		
Vapaa-ajan asuinrakennukset ⁴⁾								120

1) Valvonta perustuu keskeisesti paloturvallisuuden itsearviointiin ja sen jälkivalvontaan.

2) Asuinrakennukset, jotka sisältävät liiketiloja, esim. kivijalkamyymälät ja ravintolat, tarkastetaan rakennuksen A1-A6 luokkiin kuuluvien käyttötapojen määrävin perusteella.

3) Ryhmään kuuluu sellaiset asuinrakennukset, joissa asukasvalinnan peruste on ikä tai muu ominaisuus, jossa asumisen riskit arvioidaan olevan tavanomaista asumista suurempi. Ryhmään voidaan luokitella myös pientaloja, joissa arvioidaan riskiperusteisesti olevan tarvetta tiheämmälle valvontavälille.

4) Valvonta perustuu paloturvallisuuden itsearviointiin ja tarvittaessa sen jälkivalvontaan.

LIITE 3. YHTEENVETO VALVONTASUUNNITELMAAN TEHDYISTÄ MUUTOKSISTA

Yhteenveto valvontasuunnitelmaan tehdyistä muutoksista on luetteloitu alla:

- A1 Ympäri vuorokautisessa käytössä olevat kohteet
 - Valvontaväleissä on huomioitu automaattinen sammutuslaitteisto siten, että tarkastusväli on pidempi, mikäli kohde on varustettu automaattisella sammutuslaitteistolla.
- A6 Muut rakennukset
 - Lisätty luokka A640 rakennus ei käytössä
- 2020 ja 2021: Lisätty koronaviruksen aiheuttamat muutokset vuoden 2020-2021 valvontaan (kohta 3.4).
- 2021: Yleissivistävien oppilaitoksien valvontaväli on muutettu palvelutasopäätöksen ja Valvontastrategian 2025 mukaisesti 12 kuukaudesta 24 kuukauteen.
- 2021: Erillisten viljankuivaamorakennuksien valvontaväli on muutettu palvelutasopäätöksen ja Valvontastrategian 2025 mukaisesti siten, että kyläyhteisön yhteisen viljankuivaamon valvontavälin lähtökohta on 60 kk (ennen 36 kk) ja yksittäisen viljelijän käytössä olevan pienen viljankuivaamon valvontavälin lähtökohta on 120 kk (ennen 60 kk).
- 2021: Lisätty palvelutasopäätöksen ja Valvontastrategian 2025 mukaisesti Erityisryhmien asuinrakennukset-kohdetyyppi liitetäulukkaan B1 Asuin- ja vapaa-ajan asuinrakennusten valvontaväliin. Valvontavälin lähtökohta on 60 kk.
- 2021: paloturvallisuuden itsearviointiin on lisätty sähköinen palautusmahdollisuus sekä kuvattu asuinrakennusten valvontaväliin mahdollisesti vaikuttavat muutokset (s. 12).